

KĀ AIRBNB ATŠĶIRAS NO UBER. EST SECINĀJUMI LIETĀ C-390/18 AIRBNB IRELAND

HOW AIRBNB DIFFERS FROM UBER. CJEU CONCLUSIONS IN CASE C-390/18 AIRBNB IRELAND

Vija Kalniņa, *Mg. iur.*

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes doktorante

Summary

CJEU judgment in case C-434/15 *Asociación Profesional Elite Taxi* gave rise to concerns that not only *Uber* but also other sharing economy platforms could not be qualified as information society services and thus the Directive 2000/31 would not be applicable to them. The judgment in case C-390/18 *Airbnb Ireland* CJEU, however, confirmed that *Airbnb* and *Uber* services differ significantly, and *Airbnb* services can be qualified as an information society service. The main difference between *Airbnb* and *Uber* is that *Airbnb* does not determine rental prices and does not select the hosts, nor the accommodation put up for rent on this platform. The evaluation was carried out checking all the requirements of the *Uber* test, however, that was done in a rather chaotic manner, leaving it unclear, whether the *Uber* test has been changed.

Atslēgvārdi: pakalpojumu sniegšanas brīvība, informācijas sabiedrības pakalpojumi, *Uber* tests, Eiropas Savienības Tiesa, Direktīva 2000/31

Keywords: freedom to provide services, information society services, *Uber* test, Court of Justice of the European Union, Directive 2000/31

Ievads

Airbnb un *Uber* bieži vien tiek minēti līdzās kā redzamākie līdzdalības ekonomikas (arī sadarbības vai sadarbīgās ekonomikas) piemēri.¹ Lai arī nozares, kurās šīs platformas sniedz savus pakalpojumus, ir atšķirīgas (izmitināšanas un transporta nozare), to darbības modeļiem ir daudz kopīga – tās ir platformas, kurās personas, kurām nav jābūt profesionāliem pakalpojumu sniedzējiem, ar brīviem resursiem var satikt personas, kurām šie resursi ir nepieciešami.² Turklāt platformas nodrošina dažādus papildu pakalpojumus, kuru mērķis ir atvieglot darījumu noslēgšanu vai garantēt labu platformās sniegto pakalpojumu

¹ Sk., piemēram: European Commission, Study to Monitor the Economic Development of the Collaborative Economy at sector level in the 28 EU Member States. Final Report. 23.02.2018, p. 16.

² Hatzopoulos V. The Collaborative Economy and EU Law. Portland: Hart Publishing, 2018, p. 8.

kvalitāti.³ Arī šajā ziņā *Airbnb* un *Uber* ir daudz kā kopīga, piemēram, maksājumu administrēšana, iekšējās novērtēšanas sistēmas u. c. Tāpēc, kad Eiropas Savienības Tiesa (turpmāk – EST) pasludināja spriedumu lietā Nr. C-434/15 *Asociación Profesional Elite Taxi* (turpmāk – lieta C-434/15 *Elite Taxi*), kas *Uber* pakalpojumiem liedza paļauties uz pakalpojumu sniegšanas brīvību, daudzi uztraucās, ka šajā spriedumā izdarītie secinājumi varētu atstāt negatīvu ietekmi arī uz *Airbnb* un citu līdzdalības ekonomikas pakalpojumu sniedzējiem.⁴

2019. gada 19. decembrī EST pasludināja spriedumu lietā C-390/18 *Airbnb Ireland*, un saskaņā ar to *Uber* un *Airbnb* sniegtie pakalpojumi būtiski atšķiras, ļaujot *Airbnb* pakalpojumu sniedzējam ne tikai paļauties uz vispārīgām pakalpojumu sniegšanas brīvības garantijām, kas izriet no Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk – LESD) 56. panta, bet arī uz papildu priekšrocībām, ko paredz Direktīva 2000/31.⁵ Šā raksta mērķis ir salīdzināt EST izdarītos secinājumus par *Uber* un *Airbnb* sniegtajiem pakalpojumiem un identificēt, kas ir bijuši izšķirošie apstākļi atšķirīgai šo pakalpojumu klasificēšanai.

Pakalpojumu sniegšanas brīvības garantijas informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzējiem

Direktīvas 2000/31 mērķis ir veicināt informācijas sabiedrības pakalpojumu jeb pakalpojumu, kas tiek sniegti digitālā vidē, brīvu apriti starp dalībvalstīm.⁶ Līdz Direktīvas 2000/31 pieņemšanai šādus informācijas sabiedrības pakalpojumus tāpat kā jebkuru citu pakalpojumu aizsargāja LESD 56. pantā nostiprinātā pakalpojumu sniegšanas brīvība.

Direktīvas 2000/31 3. panta 2. punktā ir deklarēts, ka dalībvalstis nedrīkst ierobežot brīvību piedāvāt informācijas sabiedrības pakalpojumus no citas dalībvalsts, kas vēlreiz apstiprina LESD 56. pantā nostiprinātās pakalpojumu sniegšanas brīvības attiecināmību uz informācijas sabiedrības pakalpojumiem. Taču papildus tam direktīvā ir paredzētas vēl citas garantijas informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzējiem, kas paaugstina šādu pakalpojumu sniegšanas brīvības aizsardzību.

Pakalpojumu sniegšanas brīvība nav absolūta, un dalībvalstīm ir tiesības to ierobežot noteiktos gadījumos, kas ir atzīti EST judikatūrā un Direktīvā 2006/123.⁷ Attiecīgi arī Direktīvas 2000/31 3. panta 4. punktā ir noteikts, kā dalībvalstis var atkāpties no pienākuma nodrošināt informācijas sabiedrības pakalpojumu sniegšanas brīvību. Direktīvas 3. panta 4. punkta a) apakšpunktā ir uzskaitīti gadījumi, kad dalībvalstis varētu ierobežot informācijas sabiedrības pakalpojumu sniegšanu, savukārt b) apakšpunktā ir noteikta kārtība, kādā

³ Möhlmann M., Geissinger A. Trust in the Sharing Economy. Platform-Mediated Peer Trust. In: Davidson N. M., Finck M., Infranca J. J. (eds.). The Cambridge Handbook of the Law of the Sharing Economy. New York: Cambridge University Press, 2018, p. 28.

⁴ Busch Ch. The Sharing Economy at the CJEU: Does Airbnb pass the “Uber test”? Some observation on the pending Case C-390/18. Journal of European Consumer and Market Law, 2018, Issue 4, pp. 172–174.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 08.06.2000. Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (Direktīva par elektronisko tirdzniecību). OV, 17.07.2000., L 178, 1.–16. lpp.

⁶ Sk. Direktīvas 2000/31 1. panta 1. punktu, preambulas 3.–6. un 8. apsvērumu.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 12.12.2006. Direktīva 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū. OV, 27.12.2006., L 376, 36.–68. lpp.

dalībvalstīm ir jāīsteno pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumi. Dalībvalstīm pirms ierobežojošo pasākumu pieņemšanas, pirmkārt, ir jāpieprasa informācijas sabiedrības pakalpojuma sniedzēja reģistrācijas dalībvalstij veikt pasākumus, lai nodrošinātu Direktīvas 2000/31 3. panta 4. punkta a) apakšpunktā minēto mērķu sasniegšanu, un, otrkārt, jāpaziņo Eiropas Komisijai (turpmāk – Komisija) par savu nodomu veikt šādus pasākumus. Ja šīs prasības dalībvalsts nav ievērojusi pirms informācijas sabiedrības pakalpojumu ierobežojošā pasākuma pieņemšanas, šos pasākumus nevar piemērot.⁸

Papildus šīm garantijām Direktīva 2000/31 paredz īpašu aizsardzību informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzējiem, kas sniedz starpniecības pakalpojumus. Direktīvas 2000/31 12.–14. pantā ir noteikti ierobežojumi šādu pakalpojumu sniedzēju atbildībai par pārraidīto vai uzglabāto informāciju. Savukārt Direktīvas 2000/31 15. pantā dalībvalstīm ir noteikts aizliegums uzlikt šādu pakalpojumu sniedzējiem pienākumu veikt vispārēju informācijas uzraudzību.

Minētā papildu aizsardzība, ko paredz Direktīva 2000/31, ir priekšrocība, tāpēc pakalpojumu sniedzējiem ir izdevīgi tikt atzītiem par informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzējiem. Konkrētāk, *Uber* un *Airbnb* vēlējas, lai tiktu piemērots Direktīvas 2000/31 3. panta 4. punkta b) apakšpunkts un tiktu konstatēts, ka dalībvalsts (Francija) nav paziņojusi Komisijai par šiem pakalpojumu sniedzējiem nelabvēlīga nacionālā regulējuma pieņemšanu, kas tāpēc nav piemērojams. Taču, tā kā šie pakalpojumu sniedzēji faktiski darbojas kā starpnieki, potenciāli tie noteiktos apstākļos varētu pretendēt arī uz garantijām, kas paredzētas Direktīvas 2000/31 12.–15. pantā.

Priekšnoteikumi Direktīvā 2000/31 noteikto garantiju baudīšanai

Lai pakalpojums varētu tikt atzīts par informācijas sabiedrības pakalpojumu un tā sniedzējs varētu paļauties uz Direktīvā 2000/31 paredzētajām pakalpojumu sniegšanas brīvības garantijām, tam ir jāatbilst Direktīvas 98/34⁹ 1. panta 2. punktam (tagad Direktīvas 2015/1535¹⁰ 1. panta b) punktam), kur noteikts, ka informācijas sabiedrības pakalpojums ir pakalpojums, ko parasti sniedz par atbildību no attāluma, ar elektroniskiem līdzekļiem un pēc pakalpojumu saņēmēja individuāla pieprasījuma.¹¹

Saskaņā ar EST secinājumiem lietā *C-434/15 Elite Taxi Uber* sniegtais starpniecības pakalpojums, kura mērķis ir ar viedtālruna lietotnes palīdzību neprofesionālus autovadītājus, kas izmanto savu transportlīdzekli, par samaksu savienot ar personām, kuras vēlas pārvietoties pilsētā, principā atbilst kritērijiem, lai tiktu kvalificēts kā informācijas sabiedrības pakalpojums.¹² Taču EST spriedumā neapmierinājās ar šādu rezultātu, uzskatot, ka *Uber* daudz vairāk iesaistās vispārējā pakalpojuma (transporta pakalpojuma) sniegšanā.¹³

⁸ EST 19.12.2019. spriedums lietā Nr. C-390/18 *Airbnb Ireland*, ECLI:EU:C:2019:1112, 96. punkts.

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 22.06.1998. Direktīva 98/34/EK, ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu jomā. OV, 21.07.1998., L 204, 37.–48. lpp.

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 09.09.2015. Direktīva (ES) 2015/1535, ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā (Dokuments attiecas uz EEZ). OV, 17.09.2015., L 241, 1.–15. lpp.

¹¹ Sk., piemēram: EST 11.09.2014. spriedums lietā Nr. C-291/13 *Papasavvas*, 27. punkts.

¹² EST 20.12.2017. spriedums lietā Nr. C-434/15 *Asociación Profesional Elite Taxi*, 35. punkts.

¹³ *Ibid.*, 37.–38. punkts.

Sekojošajā ģenerālvokāta Maceja Špunara (*Maciej Szpunar*) secinājumā, EST nolēma spriedumā vēl papildus izvērtēt arī citas *Uber* sniegto pakalpojumu raksturojošās pazīmes. Pirmkārt, EST piešķīra nozīmi apstāklim, ka *Uber* rada pilsētas transporta pakalpojuma piedāvājumu, kas tiek padarīts pieejams tostarp ar tādu informātikas rīku palīdzību kā attiecīgā lietotne pamatlietā, un *Uber* savu vispārējo darbību rīko to personu labā, kuras vēlas izmantot šo piedāvājumu, lai pārvietotos pilsētā.¹⁴ Bez šīs platformas neprofesionāli autovadītāji, kas izmanto savus transportlīdzekļus, nevarētu veikt pārvadājumu pakalpojumus, bet personas, kuras vēlas pārvietoties pilsētā, nevarētu izmantot minēto autovadītāju pakalpojumus.¹⁵

Otrkārt, EST atzina, ka *Uber* ir noteicošā ietekme uz šo autovadītāju pakalpojumu sniegšanas kārtību. Šajā sakarā EST ieskatā būtiska nozīme bija tam, ka lietotne nosaka vismaz augstāko brauciena cenu, *Uber* šo cenu iekasē no klienta pirms daļas pārskaitīšanas neprofesionālajam transportlīdzekļa vadītājam un tā īsteno zināmu kontroli pār transportlīdzekļu un to vadītāju kvalitāti, kā arī pār autovadītāju uzvedību, kuras dēļ attiecīgajā gadījumā šie autovadītāji var tikt izslēgti no platformas.¹⁶

Ievērojot minētos apsvērumus, EST atzina, ka *Uber* starpniecības pakalpojums ir jāuzskata par tādu, kas ir tāda vispārējā pakalpojuma neatņemama sastāvdaļa, kura galvenais elements ir pārvadājumu pakalpojums,¹⁷ un izslēdza Direktīvas 2000/31 attiecināšanu uz šiem pakalpojumiem.¹⁸

Šo EST veikto pārbaudi var īsumā apkopot “*Uber* testa”, kas paredz šādu papildu apstākļu pārbaudi:

- 1) vai ar aplikācijas (platformas) palīdzību tiek veidots transporta (vai citu) pakalpojumu tirgus (piedāvājums);
- 2) vai aplikācijai (platformai) ir noteicošā ietekme uz attiecīgā pakalpojuma sniegšanas kārtību, tostarp vai tā nosaka galvenos pakalpojuma aspektus.¹⁹

Ja atbilde uz abiem jautājumiem ir apstiprinoša, starpniecības pakalpojums nav nodalāms no vispārējā pakalpojuma un nav kvalificējams kā informācijas sabiedrības pakalpojums.

Pēc EST sprieduma lietā C-434/15 *Elite Taxi* tika spekulēts par to, vai *Airbnb* šo testu varētu izturēt.²⁰ Lietā C-390/18 *Airbnb Ireland* deva izdevību to noskaidrot.

***Airbnb* pakalpojumu klasificēšana**

Pirms tuvāk pievērsties *Airbnb* sniegto pakalpojumu kvalifikācijai, jānorāda, ka *Airbnb* sākotnējās pozīcijas jau pašas par sevi bija labākas nekā *Uber* pozīcijas. Pat gadījumā, ja EST atzītu, ka *Airbnb* pakalpojumi nav informācijas sabiedrības

¹⁴ EST 20.12.2017. spriedums lietā Nr. C-434/15 *Asociación Profesional Elite Taxi*, 38. punkts.

¹⁵ *Ibid.*, 39. punkts.

¹⁶ *Ibid.*, 39. punkts.

¹⁷ *Ibid.*, 40. punkts.

¹⁸ *Ibid.*, 42. punkts.

¹⁹ Sk., piemēram: Ducato R., Marique E. (Research Observatory on Sharing Economy, Law and Society): ECJ, Case C-434/15, *Asociación Profesional Elite Taxi*: preliminary notes. Pieejams: <http://www.rosels.eu/ecj-case-c-434-15-asociacion-profesional-elite-taxi-preliminary-notes/> [aplūkots 09.03.2020.].

²⁰ Busch Ch. 2018, pp. 172–174.

pakalpojumi, un tiem nebūtu piemērojamas Direktīvā 2000/31 paredzētās garantijas, *Airbnb* varētu paļauties uz LESD 56. pantā nostiprināto pakalpojumu sniegšanas brīvību, jo izmitināšanas pakalpojumi atšķirībā no transporta pakalpojumiem nav izslēgti no pakalpojumu sniegšanas brīvības aizsardzības.

Līdzīgi kā bija ar *Uber*, arī par *Airbnb* pakalpojumiem bez jebkādas aizķeršanās tika atzīts, ka tie atbilst četriem priekšnoteikumiem, kas Direktīvas 2015/1535 1. panta b) punktā izvirzīti informācijas sabiedrības pakalpojumiem.²¹ Taču, atsaucoties uz pieeju *Uber* pakalpojumiem, arī šajā lietā tika lūgts pārbaudīt, vai *Airbnb* sniegtais pakalpojums tomēr nav neatņemama sastāvdaļa visaptverošam pakalpojumam, kura galvenais elements ir izmitināšana, un tāpēc tas nebūtu atzīstams par informācijas sabiedrības pakalpojumu.²²

Pirmkārt, EST atzina, ka *Airbnb* sniegtais pakalpojums nekādā ziņā nav obligāti nepieciešams, lai varētu sniegt izmitināšanas pakalpojumus nedz no īrnieku, nedz izīrētāju viedokļa. Atšķirībā no *Uber* gadījuma, kur neprofesionāliem šoferiem nepastāvēja nekādas alternatīvas iespējas sasniegt potenciālos klientus, tādu personu rīcībā, kuras vēlas izīrēt vai īrēt dzīvojamās platības, jau izsenis ir daudzi citi kanāli, kā, piemēram, nekustamā īpašuma aģentūras, sludinājumi kā papīra, tā arī elektroniskā formātā vai nekustamā īpašuma īrei un nomai veltītas interneta vietnes.²³

Otrkārt, EST no lietas materiāliem secināja, ka *Airbnb Ireland*, kas pārvalda *Airbnb* platformu, atšķirībā no *Uber* nenosaka vai neierobežo platformas izmantojošo izīrētāju prasīto īres maksu.²⁴ *Airbnb* platformas lietotājiem ir pieejams rīks savas īres maksas apmēra aplēšanai, ievērojot platformā noskaidrotos tirgus vidējos rādītājus, taču īres maksas noteikšana esot atstāta tikai izīrētāja ziņā.²⁵

Balstoties tikai uz šiem diviem secinājumiem, EST spriedumā atzina, ka tāds starpniecības pakalpojums kā *Airbnb* pats par sevi nav uzskatāms par tādu, kas būtu neatņemama sastāvdaļa tādam visaptverošam pakalpojumam, kura galvenais elements ir izmitināšana.²⁶

Treškārt, EST spriedumā atsevišķi izvērtēja *Airbnb* piedāvātos papildpakalpojumus – veidni piedāvājuma satura izklāstīšanai, fotoattēlu pakalpojumus, civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu, garantiju zaudējumiem, īres maksas aprēķina fakultatīvu rīku, īres maksas samaksas starpniecības un uzglabāšanas pakalpojumu, atsauksmju un novērtējuma sistēmu. Visus šos papildu pakalpojumus EST atzina par papildpakalpojumiem, jo izīrētājiem tie ir nevis pašmērķis, bet gan līdzeklis, kā gūt labumu no *Airbnb* sniegtā starpniecības pakalpojuma vai piedāvāt izmitināšanas pakalpojumus ar vislabākajiem nosacījumiem.²⁷

Par veidni izīrētāju piedāvājuma satura izklāstīšanai, fakultatīvo izīrējamā īpašuma fotoattēlu pakalpojumu un sistēmu izīrētāju un īrnieku atsauksmēm, kas ir pieejama nākamajiem izīrētājiem un īrniekiem, EST norādīja, ka tā ir

²¹ EST 19.12.2019. spriedums lietā Nr. C-390/18 *Airbnb Ireland*, 46.–49. punkts.

²² *AHTOP*, Francijas Profesionālās izmitināšanas un profesionālā tūrisma apvienība, apgalvoja, ka *Airbnb Ireland* ne tikai nodibina sakarus starp divām pusēm ar eponīmas elektroniskās platformas palīdzību, bet piedāvā arī papildpakalpojumus, kas raksturīgi starpniecības darbībai darījumos ar nekustamo īpašumu.

²³ EST 19.12.2019. spriedums lietā Nr. C-390/18 *Airbnb Ireland*, 55. punkts.

²⁴ *Ibid.*, 56. punkts.

²⁵ *Ibid.*

²⁶ *Ibid.*, 57. punkts.

²⁷ *Ibid.*, 58. punkts.

saistīta ar starpniecības platformām piemītošo sadarbības loģiku, kas ļauj, no vienas puses, mājokļu meklētājiem izdarīt pilnībā informētu izvēli starp platformā piedāvātajiem izīrētāju mājokļiem un, no otras puses, izīrētājiem būt pilnībā informētiem par to īrnieku nodomu nopietnību, ar kuriem tie, iespējams, slēgs darījumu.²⁸ Tieši tāpat arī *Airbnb Payments UK* uzturētā norēķinu platforma tika atzīta par kopīgu lielam skaitam elektronisko platformu un par tādu, kura ir instruments izīrētāju un īrnieku starpā esošo darījumu drošības garantēšanai un kuras esamība vien nemaina pašu starpnieka pakalpojuma būtību, jo īpaši tāpēc, ka šī norēķinu kārtība nav nedz tieši, nedz netieši apvienota ar izmitināšanas pakalpojumu cenu kontroli.²⁹ Arī garantijas sniegšana pret zaudējumiem un iespēja apdrošināt civiltiesisko atbildību netika atzīta par kaut ko tādu, kā dēļ varētu mainīties *Airbnb* platformas sniegtā starpniecības pakalpojuma juridiskā kvalifikācija.³⁰ EST atzina, ka pat visi šie pakalpojumi kopā nedod pamatu apšaubīt *Airbnb* starpniecības pakalpojuma nedalāmību un juridisko kvalifikāciju par informācijas sabiedrības pakalpojumiem, jo tie būtiski nemaina šim pakalpojumam piemītošās raksturiezīmes.³¹

Noslēgumā EST spriedumā lietā C390/18 *Airbnb Ireland* norādīja, ka šie papildu pakalpojumi nerada *Airbnb* noteicošo ietekmi uz nosacījumiem, ar kādiem tiek sniegti izmitināšanas pakalpojumi, ar kuriem ir saistīts tās starpnieka pakalpojums, jo īpaši tāpēc, ka *Airbnb* nedz tieši, nedz netieši nenosaka prasītās īres maksas apmēru un arī neveic īrnieku vai savā platformā īrei piedāvāto mājokļu atlasīšanu.³² No sprieduma teksta noprotams, ka šie divi apstākļi EST ieskatā ir galvenie, kas atšķir *Airbnb* no *Uber* pakalpojumiem.

Atšķirības Eiropas Savienības Tiesas veiktajos *Uber* un *Airbnb* pakalpojumu izvērtējumos

Veicot *Airbnb* pakalpojumu pārbaudi, EST faktiski pārbaudīja visus tos pašus apstākļus, kas tika izvērtēti lietā C-434/15 *Elite Taxi*, taču izvērtējums tika veikts citā secībā un atsevišķiem apstākļiem piešķirot citu nozīmi. Tādējādi EST secinājumi lietā C-390/18 *Airbnb Ireland* ir radījuši zināmu neskaidrību par to, kā būtu jāveic informācijas sabiedrības pakalpojumu pārbaude, lai noteiktu, vai tie ir nedalāmi ar vispārējo pakalpojumu un tāpēc maināma to kvalifikācija.³³

Pirmkārt, no sprieduma lietā C-390/18 *Airbnb Ireland* izriet, ka platformas pakalpojumu un vispārējā pakalpojuma nedalāmības konstatēšanai pietiek ar šādu divu apstākļu konstatēšanu: 1) platforma veido attiecīgo pakalpojumu tirgu un 2) platforma nosaka pakalpojuma cenu. Spriedumā lietā C-434/15 *Elite Taxi* arī tika vērtēti šie paši kritēriji, taču cenas noteikšana bija tikai viens no apstākļiem, kas norādīja, ka platformai ir noteicošā ietekme uz vispārējo pakalpojumu.

²⁸ EST 19.12.2019. spriedums lietā Nr. C-390/18 *Airbnb Ireland*, 60. punkts.

²⁹ *Ibid.*, 62. punkts.

³⁰ *Ibid.*, 63. punkts.

³¹ *Ibid.*, 64. punkts.

³² *Ibid.*, 68. punkts.

³³ Chapuis-Doppler A., Delhome V. A regulatory conundrum in the platform economy, case C-390/18 *Airbnb Ireland*. European Law Blog, 12.02.2020. Pieejams: <https://europeanlawblog.eu/2020/02/12/a-regulatory-conundrum-in-the-platform-economy-case-c-390-18-airbnb-ireland/> [aplūkots 09.03.2020.].

Nozīme bija arī novērtēšanas sistēmas pastāvēšanai un pakalpojumu samaksas administrēšanai.³⁴

Otrkārt, spriedumā C-390/18 *Airbnb Ireland* EST atsevišķi izdalīja papildpakalpojumus kā apstākli, kas varētu ietekmēt informācijas sabiedrības pakalpojuma kvalifikāciju. To varētu uzskatīt par trešo kritēriju, lai arī no spriedumā izmantotajiem formulējumiem varētu noprast, ka tam faktiski nav nekādas būtiskas nozīmes. Kā norādīts iepriekš, saskaņā ar šo spriedumu informācijas sabiedrības pakalpojuma kvalifikācija nav apstrīdama, ja platforma neveido attiecīgo pakalpojumu tirgu un/vai nenosaka pakalpojuma cenu. Iespējams, EST centās labot savu pieeju lietā C-434/15 *Elite Taxi*, kurā līdzīgi papildpakalpojumi, jo īpaši platformas lietotāju novērtēšanas sistēma un samaksas administrēšana, kas ir raksturīga daudzām informācijas sabiedrības platformām, ierobežoja šim pakalpojumam piemērojamo aizsardzību. Tieši šie apstākļi bija arī tie, kas pēc EST sprieduma lietā C-434/15 *Elite Taxi* radīja šaubas, vai *Airbnb* pakalpojumi klasificējami kā informācijas sabiedrības pakalpojumi.³⁵

Treškārt, EST lietā C-390/18 *Airbnb Ireland* izdarīja secinājumus par platformas noteicošo ietekmi, liekot noprast, ka šādu ietekmi varētu izraisīt noteikti papildpakalpojumi, bet jo īpaši īres maksas apmēra noteikšana vai īrnieku vai īrei piedāvāto mājokļu atlases veikšana. Taču šis apstāklis tika minēts kā vēl viens aspekts, kas jāvērtē, nevis lai noteiktu, vai platformas sniegtais pakalpojums ir nošķirams no vispārējā pakalpojuma, bet lai uzsvērtu, ka *Airbnb* un *Uber* pakalpojumi nav salīdzināmi.

Šis atšķirības, no vienas puses, parāda EST konsekvenci, jo *Airbnb* pakalpojumi izvērtēti līdzīgi *Uber* pakalpojumiem – EST ir pārbaudījusi visus tos pašus apstākļus. Taču, no otras puses, saskatāma arī zināma nekonsekvence un haotiska pieeja pakalpojumu raksturojošo iezīmju izvērtēšanā. Pēc sprieduma lietā C-390/18 *Airbnb Ireland* radītas neskaidrības par atsevišķu apstākļu nozīmi informācijas sabiedrības pakalpojumu klasificēšanā.³⁶ Vienīgais, kas ir nepārprotami skaidrs, ir tas, ka pakalpojuma cenas noteikšana ir būtiski izšķirošs kritērijs, un pat tikai cenu griestu noteikšana dos pamatu uzskatīt, ka platformas pakalpojumi un vispārējie pakalpojumi nav nodalāmi. Tas savukārt liek domāt, ka gadījumā, ja *Uber* savos sniegtajos pakalpojumos tikai pamainītu cenas noteikšanas kārtību, tā pakalpojumi varētu tikt kvalificēti kā informācijas sabiedrības pakalpojumi.

Secinājumi

1. Lietā C-390/18 *Airbnb Ireland* EST *Airbnb* pakalpojumu kvalificēšanas vajadzībām izvērtēja tos pašus kritērijus, ko lietā C-434/15 *Elite Taxi* – vai platforma veido attiecīgā pakalpojuma tirgu, vai platforma nosaka vispārīgā pakalpojuma cenu un kā papildpakalpojumi ietekmē kvalifikāciju. Taču tas tika darīts nedaudz mainītā secībā un ar citiem uzsvāriem, radot neskaidrības par to, vai visiem šiem kritērijiem ir nozīme pakalpojumu klasifikācijā.

³⁴ EST 20.12.2017. spriedums lietā Nr. C-434/15 Asociación Profesional Elite Taxi, 39. punkts.

³⁵ Busch Ch. 2018, pp. 172–174.

³⁶ Chapuis-Doppler A., Delhome V. 2020.

2. *Airbnb* un *Uber* galvenā atšķirība ir tāda, ka *Uber* noteica transporta pakalpojumu cenas (nosakot to griestus) un veica to neprofesionālo autovadītāju atlasī, kuri izmanto savus transportlīdzekļus.
3. Ja *Uber* mainītu transporta pakalpojumu cenas noteikšanas kārtību, tas, iespējams, dotu pamatu *Uber* pakalpojumus klasificēt kā informācijas sabiedrības pakalpojumus.
4. EST ir devusi signālu, ka dažādi papildpakalpojumi, kas ir raksturīgi gan līdzdalības ekonomikas, gan arī citām platformām, kā iekšējās novērtēšanas sistēmas un samaksas administrēšanas sistēmas, neietekmē pakalpojuma kvalificēšanu kā informācijas sabiedrības pakalpojumu.